

Latviešu valodā izdotie Rūtas Šepetis romāni:

- **Starp pelēkiem toņiem**
 - **Papīra sapņi**
 - **Jūras sāļums**
-

Diktatora ģenerāļa Franko pārvaldītā Spānija Rūtas Šepetis jaunajā, brīnišķīgajā vēsturiskajā romānā, kas tiek izdots īpaši piemērotā brīdī, ir tikpat distopiska vide kā Mārgaretas Atvudas Gileāda. Līdzīgi daudzām Šekspīra romantiskajām ģimenes lugām romāns “Klusējošās strūklakas” iestājas arī par taisnību un aicina nākamos valdītājus neatkārtot pagātnē pieļautās kļūdas.

The New York Times Book Review

Tik daudz atklāsmju un pavērsienu! “Klusējošās strūklakas” ir izcils romāns, kas šobrīd mums visiem ir ļoti nepieciešams.

The Wall Street Journal

Rūta Šepetis ir uzrakstījusi brīnišķīgu stāstu par mīlestību, zaudējuma sāpēm un nacionālo kaunu. Pārsteidzošs romāns, kas atmasko mūslaiku fašismu un paceļ cilvēka garu augstākā līmenī.

Entertainment Weekly

Rūta Šepetis mums pavēsta aizkustinošu stāstu, ko vēl spēcīgāku padara autore izvēlētā un, iespējams, daudziem mazāk zināmā vēstures perioda atainojums. Aizraujošs, meistarīgs un izglītojošs vēsturiskais romāns.

Booklist

RUTA SEPETYS

THE

FOUNTAINS

of

SILENCE

RŪTA ŠEPETIS

**KLUSĒJOŠĀS
STRŪKLAKAS**

No angļu valodas tulkojusi
Ligita Lanceniece

821.111(73)-31
Še 640

Ruta Sepetys

THE FOUNTAINS OF SILENCE

Text copyright © 2019 by Ruta Sepetys.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.
This edition published by arrangement with **Philomel Books**, an imprint
of Penguin Young Readers Group, a division of Penguin Random House LLC.

Cover images © Alamy/Jozef Sedmak
© Shutterstock
© Arcangel/Alexia Feltser

Rūta Šepetis

KLUSĒJOŠĀS STRŪKLAKAS

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projektu vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Elga Rusmane*
Korektore *Zinta Stikute*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptēja *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-700.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana
vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.
Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.
Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par
visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Ligita Lanceniece, 2022
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare,
izdevums latviešu valodā, Apgāds Zvaigzne ABC, 2022
ISBN 978-9934-31-009-6

Kristīnai un Džonam

Spānijas pilsoņu karš (1936–1939) sākās kā militāra sacelšanās pret demokrātiski ievēlēto Spānijas Otrās republikas valdību un turpinājās kā bruņots konflikts starp nacionālistiem un republikāņiem. Nacionālistus vadīja ģenerālisimuss Fransisko Franko, kuru atbalstīja arī Hitlers un Musolīni, bet republikāņus – demokrātiskā valdība, un viņiem palīdzību sniedza Meksika, Padomju Savienība un vairāk nekā piecdesmit valstu brīvprātīgie, kuru vidū bija gan zinātnes darbinieki, gan radošo profesiju pārstāvji, gan strādnieki un dažādu kreisi noskaņotu organizāciju biedri. Iekšēji sašķeltie republikāņi nespēja izrādīt pietiekamu pretestību nacionālistiem un 1939. gada martā padevās.

Franko diktatūra ilga trīsdesmit sešus gadus.

*Mēs būsīm miruši tikai tad,
ja jūs par mums aizmirsīsiet.*

UZRAKSTS PIE SPĀNIJAS PILSOŅU KARĀ
KRITUŠO MASU KAPA

PIRMĀ DAĻA

MADRIDE, SPĀNIJA
1957. gads

.....

Nekad neesmu ar vieglu sirdi sūtījis vēstnieku uz Spāniju, un arī tagad ir tāpat. Un, ja Franko nemainīs attieksmi pret tiem savas valsts pilsoņiem, kuri nepiekrīt viņa uzskatiem, jutīšu spēcīgu vēlmi saraut jebkādas saites ar viņu, neraugoties uz Eiropas nostāju.

HARIJS TRUMENS, ASV 33. prezidents

1951. gada 2. augusts

No Trumena ziņojuma Valsts sekretāram Dīnam Ečesonam

Trumena bibliotēkas arhīvs

.....

1

Viņas stāv rindā pēc asinīm.

Jūnija rīta saule dāsni apspīd sieviešu rindu, kas pacietīgi gaida pie *el matadero*. Cits pēc cita atveras un sāk kustēties vēdekļi, atvairot Madridē valdošo karstumu un tikko uzšķērstas miesas smārdus, kas uzvējo no lopkautuves.

No asinīm tiks gatavota *morcilla*, asinsdesa. Ļoti svarīgs ir to daudzums. Pārāk daudz asiņu, un desa nebūs pietiekami stingra, pārāk maz – un tā būs sausa kā izkaltusi zeme.

Domās aizklīdis jūdzēm tālu no *morcilla*, Rafaels nobrauka dunča asmeni priekšautā. Aizgriezies no pircēju rindas, viņš lēnām paceļ seju pret debesīm.

Viņa prātā pašlaik ir svētdiena. Pulksteņa rādītāji tuvojas sešiem.

Ir laiks.

Ieskanas trompete, un pāri arēnai aizveļas *pasodoble* skaņas. Rafaels iznāk saulē un smiltīs.

Viņš ir gatavs stāties pretī bailēm.

Tribiņu centrālajā ložā sēž Spānijas diktators ģenerālisimuss Fransisko Franko. Viņu dēvē par *El Caudillo* – armijas vadoni, Dieva ieceltu virspavēlnieku. Franko raugās lejup uz arēnu. Viņu skatieni sastopas.

*Jūs mani nepazīstat, ģenerālisimuss, bet es gan jūs pazīstu.
Esmu Rafaels Torress Moreno, un šodien man nav bail.*

– Rafa!

Uzraugs iebelž Rafaelam pa sasvīdušo skaustu. – Akls esi, vai? Tev priekšā gara rinda! Beidz sapņot! Asinis, Rafa. Viņām vajadzīgas asinis.

Rafa paloka galvu un pievēršas pircējām. Aina no vēršu cīņu arēnas pagaist.

Viņas dabūs asinis.

Smadzenēs uznirst atmiņas par karu. Prātā ieskanas maza, smalka balstiņa un pārvērš viņa nomoda sapņus par nakts murgiem. *Tu taču atceries, vai ne, Rafa?*

Jā, tā ir.

Šie stāvi ir neaizmirstami, tos nevar sajaukt ar citiem.

Vīri raupjos zābakos un ar tikpat raupju dvēseli.

Civilā gvarde. Viņš klusībā dēvē tos par “kraukļiem”. Tie ir ģenerāļa Franko pakalpiņi, kas parādījušies viņu ielā.

– Lūdzu... Tikai ne pie mums, – Rafaels čukst, paslēpies aiz koka.

Kaut kur virs galvas ieraudas bērns. Viņš paveras augšup un pie atvērtā loga redz Huliju, kas paņēmusi uz rokām viņu jaunāko māsu Anu.

Iekšā nodārd tēva balss: – Aizver logu, Hulij! Aizslēdz durvis un gaidi māti. Kur ir Rafa?

– Šeit, tēt, – Rafaels atsaucas, uz ceļiem tupēdams paslēptuvē. – Esmu tepat.

Durvīs parādās tēvs. “Kraukļi” apstājas ielas malā.

Norīb šāviens, uzplaisnī uguns. Augšstāvā iekliedzas Hulija.

Rafas augums sastingst. Trūkst elpas. Nav gaisa.

Nē.

Nē.

Nē!

Gvardi parausta tēva ļengano ķermeni.

– *¡Papá!*

Par vēlu. Kad sauciens jau izlauzies pār lūpām, Rafa saprot, ka ir sevi nodevis.

Viņa virzienā pašaujas ass skatiens. – Viņa puika ir aiz tā koka. Ņem viņu ciet!

Cenšoties atvairīt sāpīgās atmiņas, Rafa samirkšķina acis un paslēpj savu smeldošo sirdi aiz smaida.

– *Buenos días, señora.* Ko vēlaties? – viņš jautā pircējai.

– Asinis.

– *Sí, señora.*

Viņas dabūs savas asinis.

Spānijā tās ir plūdušas jau vairāk nekā divdesmit gadus. Un dažreiz Rafam jābrīnās – vai to vēl nepietrūkst?

2

Tie ir meli.
Citādi nevar būt.

Es zinu, ko tu esi izdarījusi.

Ana Torresa Moreno stāv divus stāvus zem zemes – kalpotāju teritorijā. Viņa saplēš zīmīti, sabāž papīra gabaliņus mutē un norij.

No vestibila atskan balss: – Ana, pasteidzies! Viesi gaida.

Brāžoties pa labirintu starp mūra sienām bez neviena loga, Ana pieliek soli. Un piespiež sevi smaidīt.

Kaila spuldzīte met vāru gaismu uz mantu plauktu. Ana sameklē mazo šūšanas piederumu kastīti un iemet to savā grozā. Tad skrien uz kāpnēm, kur piebiedrojas Lorensai, kurai rokās ir paplāte ar cigaretēm.

– Tu izskaties bāla, – Lorensa čukstus saka. – *¿Estás bien?*

– Jā, viss kārtībā, – atrauc Ana.

Vienmēr jāsaka, ka viss ir labi, īpaši tad, kad tā nav, viņa sev atgādina.

Acīm paveras kāpņu gals. Vestibilā spoži mirdz kristāla lustra.

Lēnā, saskaņotā solī un ar smaidu sejā viņas nostājas uz viesnīcas vestibila marmora grīdas. Ana domās pārskata darāmo. Virietim no Ņujorkas vajadzēs avīzi, bet no Pensilvānijas atbraukušajai dāmai – vairāk ledus.

Amerikāņiem patīk ledus. Daži apgalvo, ka viņiem mājās virtuvē esot kaudzēm kubiņos sasaldēta ledus. Varbūt tā arī ir. Viesu atstātajos glancētajos žurnālos Ana ir redzējusi dažādu ierīču reklāmas.

*Ledusskapji! Nerūsoši alumīnija plaukti,
regulējama temperatūra...*

Lai ko arī tas nozīmētu... Viss ārpus Spānijas esošais viņai ir noslēpumā tīts.

Anas ausīm garām nepaslīd neviens vārds, bet viesi to nekad neuzzinās. Viņa tik aši izpilda katru lūgumu, ka viesnīcas iemīt-nieki nepagūst iznirt no savas pasaules un ielūkoties viņējā.

Hulija, vecākā no viņu daudz cietušās ģimenes, pastāvīgi atgādina: – Tu pārāk viegli uzticies, Ana. Un pārāk daudz runā. Paklusē!

Ana ir nogurusi no šīs klusēšanas, no neatbildētiem jautājumiem un noslēpumiem. Viņa, meitene ar salāpīto dzīvi, sapņo par jaunu sākumu. Par Spānijas pamešanu. Tomēr mātai ir taisnība. Viņas sapņi ir izrādījušies bīstami.

Es zinu, ko tu esi izdarījusi.

– Sāc taču pakļauties noteikumiem, nevis savai sirdij! – uzstājīgi lūdzas māsa.

Pakļauties noteikumiem. Tas nozīmē būt nepamanāmai un saņemt par to pieklājīgu atalgojumu – piecas pesetas stundā. Viņas vecākais brālis Rafaels strādā gan lopkautuvē, gan kapsētā. Un par abiem darbiem viņš dienā saņem vien divpadsmit pesetas jeb divdesmit centus – saskaņā ar viesnīcas valūtas maiņas punkta kursu.

Ana pasniedz šūšanas piederumu kastīti viesnīcas administratoram un aizsteidzas uz kalpotāju liftu. Rīts jau ir garām, bet viņas pienākumu saraksts kļūst aizvien garāks. Viesnīcā jau ir sākusies vasaras sezona – Spānijā iebraukuši tūkstošiem cilvēku. Lifta durvis atveras septītajā stāvā. Ana iekar grozu elkonī un aiztraucas pa garo gaiteni.

– Dvieļi 760. numuram, – uzsauc garāmskrejošais stāva pār-raugs.

– Dvieļi 760., – viņa atsaucas.

Amerikāņu viesnīca darbojas jau četrus gadus, bet Anai te viss smaržo kā jauns. Viņas grozā ir kaudzīte viesnīcas reklāmas bukletu ar glīta matadora attēlu sarkanā apmetnī. Pāri apmetnim ar izrotātiem burtiem rakstīts:

“Castellana Hilton Madrid. Jūsu pils Spānijā.”

Pilis. Bērnībā viņa tās ir redzējusi uz pastkartēm. Gar acīm aizslid kinohronikas kadri: kokiem apstādīta aleja uz *Paseo de la Castellana* – Spānijas karaļa mājvietu greznā pili. Un tad košā aina izgaist. 1936. gads, Spānijā sākas Pilsoņu karš. Tas izdzēš krāsas Madrides sejā. Greznā pils kļūst par pelēcīgu rēgu. Pazūd dārzi un strūklakas – tāpat kā Anas vecāki. Pār bada un trūkuma pārņemto valsti klājas tumša ēna. Blīvs aizkars atdala Spāniju no pārējās pasaules.

Tagad, pēc divdesmit vispārējas stagnācijas gadiem, ģenerālis Franko pēdīgi ir atļāvis Spānijā iebraukt tūristiem. Vecajās pils ēkās iemitinās bankas un hoteli, to āriene mainās. Tūristi nezin, kā tās reiz izskatījušās. Tas paliek apslēpts gluži kā zīmītes gabaliņi viņas vēderā.

Ana pārlasa viesu pamestos laikrakstus un žurnālus. Un iegaumē reklāmas bukletā teikto, lai vajadzības gadījumā varētu to atkārtot.

Kādreizējā pils – Castellana – ir pirmais Hilton īpašums Eiropā. Tajā ir vairāk nekā trīssimt numuru, un katrā ir trīs kanālu radio un pat telefons.

– Ja esat norīkotas apkalpot viesi luksusunmurā, jums jāizpilda katra viņa vēlēšanās, – skaidro pārraugš. – Atcerieties, ka amerikāņi neizturas tik formāli kā spāņi, viņiem patīk aprunāties. Esiet sirsnīgas, runīgas un izpalīdzīgas.

– *Ay*, es vienmēr tāda esmu! – Lorensa atteic, piemiedzot ar aci.

Ana labprāt būtu runīga, bet viesnīcas noteikumi ir pretrunā ar māsas mudinājumiem klusēt. Šī pastāvīgā raustīšana pretējos virzienos liek viņai justies kā lupatu lelei, kam drīzumā varētu notrūkt roka.

Gaitenī iznāk kāds vīrietis tikko izgludinātā baltā kreklā.

Ana apstājas un viegli pakniksē. – *Buenos días, señor.*

– Sveika, lellīt!

Lellīte. Jaunkundzīte. Kaķēns. Maziņā. Amerikāņu vīriešiem ir daudz vārdu, kā dēvēt sievieti. Kad Anai liekas, ka tos visus jau ir iemācījusies, atkal uzrodas kāds jauns. Viesnīcas rīkotajās angļu valodas apmācībās tie visi tiek dēvēti par mīļvārdiņiem.

Un pēc pērngad notikušā Anai tie ir labi zināmi.

Barahasas putekļainajā lidostā ierodas amerikāņu diplomāti, aktieri un mūziķi. Viņi satiekas blāvajās rīta stundās. Ana slepus ielāgo viņu paradumus. Jaunajām aktrīsēm patīk luksusnumuri. Poliņķiem – jaunās aktrises. Daudziem nav ne jausmas, kas pirms gadu desmitiem norisinājās Spānijā. Viņi malko dzirkstošo vīnu un sapņaini spriedelē par Hemingveju vai flamenko. Retos gadījumos kāds Anai pajautā par Pilsoņu karu. Tad viņa pieklājīgi maina sarunas tematu. Atbilstoši viesnīcas norādījumiem un arī sev dotajam solījumam.

Viņa ir nolēmusi raudzīties nākotnē. Pagātne jāaizmirst.

Viņas tēvu nošāva. Māti apcietināja. Viņu noziegums nebija pretlikumīga rīcība, tikai klusa vēlme – abi bija skolotāji, kas sapņoja izveidot Montesori skolu, kur mācību metodes vairāk balstītas uz bērna attīstību, nevis reliģiju. Bet ģenerālis Franko uzstāj, ka Spānijā skolām jāatrodas Katoļu baznīcas kontrolē. Un republikāņu atbalstītāji jāizskauž.

Vecāku pārkāpums bija iegrūdis Anu tumšos noslēpumu ūdeņos. Dzimusi varai netīkamā ģimenē, viņa nedrīkst skaļi runāt par vecākiem. Jādzīvo klusējot. Tomēr dažreiz no dvēseles kļūskājumiem nostūriem izlaužas urdošs jautājums.

Ko gan var panākt, visu laiku klusējot?

Castellana Hilton viesnīcu viņi šeit dēvē par “49. štatu”, un tas ir saprotams, jo šķiet, ka vairāk amerikāņu ir tikai Amerikā...

...Te ir diplomāti un ģenerāļi, admirāļi un iznīreļi, augstmaņi un tie, kas par tādiem izliekas, kinoaktrises, kas cenšas izskatīties pēc kinoaktrisēm, un sievietes, kas tikai sapņo nokļūt uz skatuves. Daži no pastāvīgajiem apmeklētājiem te ir uzturējušies tik ilgi, ka viņiem tie gandrīz vai ar varu jānoceļ no bāra krēsliem. Un parasti te ir ļoti daudz dažādu dīvaiņu.

...Esmu te pamanījis sejas, kas nav redzētas atklātībā kopš senajām līguma noslēgšanas dienām pēc Otrā pasaules kara. Viņi pulcējas bārā, rīko kokteiļu vakarus, meklējot “kontaktus”, jo Spānija kļūst aizvien atvērtāka ārējai tirdzniecībai. Un te, protams, varētu nopelnīt pamatīgu naudu, būvējot militārās bāzes.

ROBERTS K. RUARKS

“Hilton viesnīcu dēvē par 49. štatu”
Defiance Crescent News, Defaiansa, Ohaio
1955. gada 1. marts

3

Laudis zina, ka viņš ir tūrists. Apkārtējo skatienu piesaista ne jau viņa fotokamera. Tas ir viņa apģērbs. Vispirms vietējo acis pievēršas Daniela nobružātajiem zābakiem. Tad tās paceļas līdz viņa džinsiem un uz īsu brīdi apstājas pie siksas sprādzes ar Teksasas siluetu. Pēc tam skatiens turpina slidēt pār viņa rūtaino kreklu, bet, ieraugot fotokameru, visi ātri aizgriežas.

Cilvēki viņu vēro, bet neviens neuzrunā.

Garām avīžu kioskam iet divi mazi zēni. Laikraksta pirmajā lappusē ir nodrukāts attēls ar Spānijas vadoni. Zēni apstājas un, salutējot attēlam, paceļ labo roku.

¡Franco! El Caudillo de España.

Daniels nospiež fotokameras pogu.

Franko vārds un visdažādākie viņa attēli redzami it visur. Uz monētām, pastmarkām, tramvajiem un izkārtņēm. Daniels aplūko fotogrāfiju avīzē. Ģenerālis Franko ir neliela auguma vīrs ar neizteiksmīgu seju un atkāpties sākušiem matiem, un viņa vienīgā kaut cik prātā paliekošā iezīme, iespējams, ir nelielās ūsiņas. Tomēr, lai arī necīla auguma, viņš ir cilvēks, kas savā tvērienā notur visu valsti.

– Dans ir sešas pēdas un vienu collu garš, – nesēn atzinīgi noteica tēvs. – Vai nav vareni?

Muļķības. Augums nepadara cilvēku lielu vai varenu. Viņam ar tēvu ir atšķirīgs skatījums uz pasauli.

Pie izejas no Retiro parka ausīs iecērtas troksnis, kas atgādina satrakojušos kaķu ņaudienus. Pa sakarsušo ielu, šaudoties starp

elsojošiem autobusiem un taurējošām mašīnām, aizbrāžas motorrolleri. Mežonīgā ātrumā garām aiztraucas motocikls ar kuplā kleitiņā ģērbušos mazu meitenīti, ko braucējs uzsēdinājis uz rokturiem.

Daniels stāv uz ietves. Madridē kūšā eksotiska piesātinātu krāsu enerģija. Automašīnas un gājēju kurpes ir melnas un saplūst ar ielu seguma akmeņogļu krāsu, Goijas brūnajiem un upeņu toņiem. Rosīgajā ielā dzirdami garāki vai aprautāki spāņu valodas izviridumi. Viņa Spānijā dzimusī māte vēlējas, lai Daniels zinātu viņas dzimtās zemes valodu, un pirmos piecus gadus runāja ar dēlu tikai spāniski. Viss cits, izņemot valodu, viņam Madridē šķiet svešs.

Uz stūra netālu no ieejas parkā ļodzīgus ratus velk paguruši ēzeļi. Pārdevēji skaļā balsī piedāvā suvenīrus. Pie letes ar salokāmiem vēdekļiem stāv nīkulīgs vīrelis. Viņam rokās ir vairāki vēdekļi, un viņš plivina tos kā krāsainus taureņu spārnus. Pārdevējs norāda uz nozīmīti pie Daniela fotokameras siksnas un vaicā, vai viņš ir žurnālists.

– *¿Periodista? ¿Americano?*

Daniels pamāj, kaut gan tā nav gluži patiesība, un iet tālāk. Fotoaparāts bija mātes dāvana, viņam absolvējot vidusskolu. Nozīmīte ir no viņu vietējās Dalasas avīzes.

– Es gribu būt fotoreportieris, – viņš ne pārāk sen bija paziņojis pie pusdienu galda.

– Tici man, pēc kāda laika tev tas apniks, – tēvs sacīja.

Nē, tā nebūs. Fotografēšana ir spontāna un aizraujoša, viņš kaut ko rada, nevis saņem gatavu. Attēli ir stāsts, ko veido viņš pats, tiem nav nekādas saistības ar naftas biznesu un tajā nopelnīto naudu. Daniels iedomājas par vēstuli, kas guļ viņa rakstāmgalda atvilktnē.

Cienītais mister Metson!

Apsveicam, Jūs esat kļuvis par vienu no pieciem finālistiem, kas pretendē uz 1957. gada *Magnum Photography* balvu.

Septembrī viņam jāiesniedz savs portfolio.

Tēvs neko nesaprot. Fotografēšana Danielam nekad neapniks, bet viņam ir apnikuši apkārtējo tik dāsni bārstītie ieteikumi. To ir daudz.

Boksa vietā viņam vajadzētu pievērsties futbolam.

Fotografēšana ir lieka laika tērēšana.

Galu galā viņš būs laimīgs turpināt ģimenes naftas biznesu.

Tie, kas domā, ka zina par viņu visu, patiesībā viņu nemaz nepazīst.

Ar meitenēm bija tieši tāpat. – Daniel Metson! Kur gan tu biji paslēpies? – jautri trieca glītās debitantes, drūzmējoties apkārt mūzikas automātam.

Viņš nekur nebija slēpies, vienmēr bija viņu acu priekšā, bet meitenes viņu pamanīja vien tad, kad Daniels pēc vasaras atgriezās pēdējā klasē – četras collas garāks, spēcīgāks un krietni naidīgāks. Viņa telefons sāka zvanīt. Meitenēm patika viņa kravas pikaps, viņa fotogrāfijas un tas, kā viņš spāniski sarunājās ar *El Fenix* viesmīļiem. Pēkšņi viņš bija kļuvis “interesants”. Un bija tik stulbs, ka noticēja viņām.

Pēc triju mēnešu satikšanās ar Loru Betu viņa “interesantums” meiteni vairs nesaistīja.

– Kā būtu ar mokašiniem zābaku vietā? – viņa ierosināja. – Paņemam tava tēva kadiljaku, nevis braucam ar tavu pikapu, labi? – Un – Ā, viņš? Nē, viņš ir tikai ģimenes draugs.

Daniela skolasbiedri smējās. – Ko tad tu gaidīji? Viņai patīk iejāde, bet tev – rodeo. Visi zina, ka Lora ir kā bite, kas lido no zieda uz ziedu. Nav vērts viņas dēļ censties. – Par laimi, viņa spāniskums bija pietiekams iemesls, lai Lora Beta izbeigtu abu attiecības. Viņš bija “pārāk spānisks”. *Gracias, Madre.*

Daniels iet garām kafejnīcai. Sausajā gaisā uzvēdī eļļas, ķiploku un paprikas aromāts. Lielajā logā vīd garneļu, mazo zutiņu, ceptu saldo piparu un pikantu desiņu kaudzes. Viņš noknikšķina

fotoaparāta slēdzi. Vējš sapurina matus. Madridē ir tikpat karsts kā Dalasā. Daniels nogriežas ap stūri un nonāk šaurā, bruģētā ieliņā, kur apstājas pie kādas mājas ieejas. Viņš paraugās pulkstenī un tad novērtē, cik augstu ir saule. Vecāki viesnīcā gaida viņu pusdienās. Tēvs būs aizkaitināts un dusmosies uz viņu. Jau atkal.

Atskan papēžu kludzieni. Daniels pieliek pie acs fotokameru. Mūķene.

Viņa nāk ātriem soļiem. Mērķtiecīgā gaitā. Nesot rokās kaut ko audumā ievīstītu. Un visu laiku atskatās pār plecu, it kā tiktu izsekota. Daniels, viņas nepamanīts, stāv pie nama ieejas un gaida labāko kadru. Mūķenes melnais tērps vējā noplīvo. Viņa pastiepj roku un pietur tērpu, bet vēja pūsma tikmēr paceļ auduma vīstokļa malu, atklājot tā saturu.

Danielam pretī veras mazuļa seja – pelēcīga kā dūmu grīste. Ar aizmūrētu elpu viņš nospiež slēdzi.

Bērns ir miris.

Mūķenes panikā ieplesto acu skatiens pielīp fotoaparāta objektīvam.

Atskan tukšs klikšķis. Beigusies filmiņa.

Roka ķer kabatā pēc jaunas kasetes. Daniels to ātri ieliek aparātā, bet ir jau par vēlu. Kad viņš paceļ skatienu, mūķene ir pazudusi un viņas vietā uzradušies divi vīri apmetņos un stūrainās cepurēs. Ar ieročiem rokās.

Civilā gvarde. Militārs veidojums, kas kalpo Franko.

Daniela iemīļotais dzejnieks Federiko Garsija Lorka par viņiem ir teicis: *“Kurš gan, jūs redzējis, spēš to aizmirst? Vīri raupjos zābakos un ar tikpat raupju dvēseli.”*

– Turies tālāk no viņiem! – brīdināja tēvs.

Bet viņu pēkšņā uzrašanās – gluži kā melnu kraukļu uzlidojums – tā vien velk Daniela pirkstu pie fotokameras slēdža. Viņš ieraujas dziļāk durvīs. Fotografēt Civilo gvardi taču nav aizliegts, vai ne? Tikai vienu attēlu! Konkursam.

Daniels nospiež slēdzi. Vai izdevās?

Noplikšņ spārni. Klusums eksplodē.

Vīri spiež viņu pie durvīm un baksta nozīmi pie fotoaparāta siksnas.

– *¿Americano?*

– *Sí, señor. Americano,* – Daniels atbild, apspiežot vēlmi atgrūst viņus. Viņš cenšas runāt laipni. – *Yo hablo español.*

Gvardi pasmīn. – *¿Y qué?* Domā, ka tad, ja runā spāniski, tev ir tiesības fotografēt, ko vien iegribas? Dod šurp filmiņu! Tūlīt!

Daniels nervozām pirkstu kustībām neveikli atver kameras aizmuguri un izņem filmu. Vai viņu tagad arestēs?

Gwards paķer no viņa plaukstu kaseti. – Tavai nozīmītei te nav nekādas vērtības. Kur esi apmeties?

– *Castellana Hilton* viesnīcā.

Stop!

Nē!

Kolīdz šie vārdi ir pārvēlušies pār viņa lūpām, Danielam gribas tos sagrābt, ieraut atpakaļ un noglabāt dziļi sevī.

Bet tas vairs nav iespējams.